

Илази сваке недеље на читавом табаку.

Дописи пишу се уредништву, а претплата и огласи А. Пајевићу у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2 .
на четир месеца . . . 1 .
за Србију годишње 4 .

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ. ЦЕНЕ СУ ЗНАТИЈО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

НОВА ГОДИНА „ГЛАСА НАРОДА.“

У име божије почиње се и четврта година „Гласа Народа.“ Читаоцима овога листа није нужно говорити је ли овај лист нуждан. Они врло добро знају, да је он преко нуждан особито оним Србима, који су сиромашнији, па не могу скупљег листа плаћати. А како је мноштво, како је већина Срба сиромашна, то се овај лист управо пише за онај већи део нашег народа, који не плаћа и не чита листове, што су већи и скупљи од „Гласа Народа“. По досадањем искуству судећи морамо са жалосним срцем исповедити, да баш тај већи део народа нашег неће ни овога језтинога листа да држи у оноликом броју, колико би то желети било; јер кад на милијон и више оностраног народа лист један, који се ли за народ пише, не може да дотера ни до хиљаде сталних претплатника, онда је то жалосно знамење, онда се отуда види, да наш народ још ни близу нема онолико љубави к просвети, колико би требало да има. Правом пријатељу народа српског мора се срце тугом испунити, кад види како велика већина нашег народа још и данас онако живи, како јој је баба живео, кад види, како већина народа у нечитању, дакле и у незнању и неизображењу живот свој проводи. Неће нама помоћи, ма писати хиљадама књига, што ће се наслагати у књижица-

ма, све нам то неће ништа помоћи, ако знање, што је у тим књигама, не буде прелазило из њих у народ, те да се он њиме напуни, да буде изображен, да знаде како треба живети у породици, општини, жупанији и држави. Народ треба дакле да прихвата

ону науку, коју му учењаци његови пружају. Он треба да се учи и изображава. А да ли језгро нашега народа, да ли они слојеви, на којима сви остали почивају, да ли наше занатлије и сељаци онолико љубави књизи и читању указују, колико би очекивати било? Да они то не чине, мислимо, није нужно овде доказивати. Наши сељаци и занатлије туже се на капутлије, на господу, да их ови општећују, да противу њихове кокости раде. На жалост има и таке госпде, која противу занатлија и сељака, која само за своју хасну ради, а за другог им није бриге. Али знате ли, браћо занатлије и сељаци, ко треба да се за вас највише заузима, ко треба да на више у вашу корист ради? А ко ће то боље чинити него ви сами! Помозите си па ће вам и Бог помоћи! Ко неће да га ва-

САН КРАЉЕВИЋА МАРКА.

(Види опис слике на страни 6.)

рају, у тај нека чита, нека се учи и изображава, па ће знати сваком доскочити, знаће се у свакој прилици наћи. Ко неће да се учи и изображава, тај нека ни на кога не баца кривицу него на себе сама,

ако му не иду послови у животу онако, како би он хтео. До сада се замерало писцима српским, што не пишу за народ књиге и листове. Ево писци се већ три године труде пишући лист овај за народ. Па и сада се подухватише писци, да без сваке своје хасне пишу за народ, не би ли му само омили књигу и читање. Најмилија награда ће им бити, ако се народ одзове њиховој доброј вољи, ако он буде све више добијао воље књизи и листовима. Докле то не буде, докле читање не постане народу свакидашњом потребом, докле он не буде набављао књиге и листове с онаком истом вољом с каквом набавља хлеб насушни: дотле њему нема спасенија, дотле ће он ваздан бити и сиромашан и неизображен и потиштен и у свему назадан. Хоће ли народ дакле да писци и даље остају при доброј вољи, да и даље око просвете његове раде, он их мора својски потпомоћи. Кад могу у Чешкој, у Немачкој и у Америци и сељаци бавити се чи-

тањем, за што не би и српски сељак могао узети књигу и лист у руке, па читати и себе изображавати. Нема ничега дивнијег него видети јуначког бистроумног Србина, како се књигом или листом у руци у знању дотерује, како се просвећује! Тек кад Србин поред јунаштва и науке себи набави, онда ће се моћи с другим народима барабарити. Па кад и нижи слојеви народа, кад занатлије и сељаци буду вични књизи и читању, кад и они себе изуче и изобразе, онда они неће чекати помоћи од другога, онда ће они сами себи помоћи, сами ће својом судбом располагати, сами ће све оне сметње уклонити, које срећи и благостању њиховом на путу стоје! . . .

Писци „Гласа народа“ су при крају старе а у почетку нове године заверили се, да свом снагом тој мети теже, они ће дакле своју дужност вршити, нека и народ своју учини, па ће по њега бити среће и напретка! . . .

С.

СЕОБА СРБАЉА 1690. ГОДИНЕ.

Још док је велики жунак Стеван Немања поцепане српске крајеве на реци Цетињи и Зети прибирао и раздробљено Српство уједињавао, докле се млада српска држава под владом честитих Немањића снажила и дизала, докле се дично српско име за Душана разносило по свима крајевима света: за све то време беше Срба и по пространим крајевима Угарске од карпатских планина до Дунава расејано, а на земљи међу Дунавом, Савом и Дравом беше искључно српски живаљ овладао.

Читава аустроугарска држава са околним земљама беше од вајкада домовина Славена, који леп настирски и питоми ратарски живот проводећи живљаху у љубави и пријатељству са својим комшијама Немцима.

Кад и кад би покушавали комшије Немци да овладају тим лепим народом, ал' би увек у питомих Славена наилазили на отпор, коме се нису ни надали. Јер Славенин колко је јако љубио свог пријатеља дваред је толико мрзио свог непријатеља. Славенин беше тада у снази и — непријатељ је стрешно.

Подигоше Немци на граници своје државе према Славенима тврђаве, посада тих тврђавица природе се силном Славенину за господара, јер Славенин са неслоге и кавжења међу собом изгуби своју силну царевину и подлеже туђину.

Међу тим Славенима налазимо и Србе, који се ту ил' од памтивека затеклоше ил' из сеобе Србаља из Бојке на балканско полуострво ту заосташе. У живом саобраћају беху Срби и с ове стране Саве

и Дунава са Србима из Српске царевине, кад и кад дољни крајеви Угарске принадаху српској држави и тад би се сва Србадија састала у једној српској држави.

Са Душаном нестаде слављена српског имена, Косово нам сломи снагу државну, а са падом Смедерева нестаде и државе Српске.

При дани почеше Србину свитати, крваво сунце стаде се рађати, кад Србин донаде турског ропства.

Шестогодишњи непријатељ Српства незадовољи се са лепом земљом Србијом, турска сила грамзила је за освајањем, пође на запад, освоји Угарску и више пута удараху на престоницу Бесара аустројскога на Беч.

Тешко беше народима Угарске варварски јарам носити, додијали им зулуми турски, досади се већ и околним државама непрестано страховање од Турчина. Силној тада цркви на западу срамота беше, да се некрет шири по крајевима хришћанским, образованости јевропској грозила је опасност.

Све се то стекло и рат би објављен Турчину.

Ратоваху немачки и латински народи и ратоваху ал' Турчину никако додијати не моглоше, јер Турчин дубоко корена захватио беше у земљама с ове стране Саве и Дунава.

Бојак беше неједнак. Јер док с хришћанске стране природни нагон позиваше борце у бој да бране дом, да бране завичај, турске чете одушевљаваше надприродна сила фанатизам — занесеност за веру Мухамедову. Напрезање све снаге не поможе. Ваљало је изнаћи

делијску снагу, која ће бити кадра Турчину на мегдан изићи, на мегдан и поделити: тај делија беше Србин.

Јер колико је верозаконски занос и сањање о Мухамедовом рају соколило Турчина на бој, толико је Србину патна прошлост, грозна садашњост и тавна будућност и онако јуначном уливала тако рећи неку идеалну снагу, и тако наоружан борац беше дорастао Турчину. —

Још за првих ратова Ђесара аустријског на Турке пристајаху Срби уз војску му и чинише чуда од јунаштва. Јуначном Србину ваљало је да свети погажену слободу, поштење, веру. Један је светио на вери погинулог бабу, други брата, стрица, наилазило се и стараца, који се светих бој на Турчина бијући чак за унуке своје, па је ли чудо што и срећа јунаку прискочи?

Ђесару Леополду омили тај народ, као га беше да тако јуначан, здрав и леп народ носи ропски јарам и то онога господара, који, мраку служећи, претијаше хришћанској вери, претијаше образованости на западу. Имао је и на уму колико би користи донело његовој пространој царевини, кад би се у њу настанио тај здрави народ, тврђег бедема не би могао подићи према непријатељима царства у од живог бедема у јунацима Србима.

И тако царево веће изда налог Ђенералима аустријским: да позову тамошње Србе да пристану уз Ђесара па да се настане у плодним земљама простране државе Ђесара аустријског.

И Срби радо пристану на тај позив. Додијао им беше зудум турски.

Дуго се водиле преговори. Цареви Ђенерали уговараху с почетка с цариградским патријархом Калиником, од како пак Пећки патријар помазаше Ђурђа Бранковића на деспотску столицу, од то доба заступао је на реч Ђурђеву српску ствар српски патријар у Пећи.

Србима беше дотештао турски јарам, турски зуми загрдили, светиња му погажена и опет неби тако лако оставио Србаљ свога завичаја да му кроз маглу тавне будућности није просијавала нада скороме повратку. Нису Србина задобила она лена обећања аустријских Ђесара, нису њега наговориле царево војводе, није се он полакомио на миран, рехатни живот на пространим пољанама земље Ђесареве; о својој слободи, о своме спасу мислио је Србин када је пристајао на позив цара Леополда, Поштен будући, поштено је и мислио. Да помогне Ђесару да узбије некрст далеко према Азији, па да се врати после у своју домовину, слободну домовину своју.

ПРАЗНОВЕРЕ И БАЈАЛИЦЕ.

I.

Где је нужда тражи се помоћи. Болесном човеку зову лекара, бабе, бајалице, врачаре, а опет мало који да не ће рећи: „ништа без божје воље.“ Ја нисам противан тој лепој хришћанској речи, баш поштујем ту кренку веру у бога, где је видим, и признајем, да много, врло много, помаже, али не могу да подносим, да се уз таку побожну реч страхотно греша. Греша се кад се безумно иде у натач тој вољи божјој.

Наши људи хоће божје помоћи, али не како је бог хоће, него како је они замисљају. Сељак шаље болеснику бабу, да га баје, таре, да му скида чини и т. д., а је ли звао лекара или управо, је ли га морао звати, боји га се, и не верује му, те једва чека да га из куће испрати. Још лекар није ни изашао из капицика, а ево ти већ с друге стране јато жена, па онда код болесника: „ово било, оно свило.“ Лекареве рећи и наредбе вреде дан-два, док се не прочује за другу коју врачару или нови који лек. Кад човек кори, речи ће обично жена: „Јо, господине, пробам већ од јуче оно ваше, па не видимо, да иде на боље.“ а муж „та нисим мог'о, да се браним; мал' ме не истераше из куће, док

нисам запрег'о, те донео баба Соју из Н.; кажу, да је тако вешта.“ Лекар мора онда скрштеним рукама да гледа, где се болесник упропашћује.

А шта хоће наш свет од лекара, од лека, од бабе бајалице? Хоће чуда; хоће да болест руком однесу; хоће да онога нестане махом, што је можда годинама постајало. Чуда нема више за паметна човека, јер све што бива у природи, бива по закону; чуда не твори ни бог, и мрзи, што не иде по закону његовом. А ми тражимо чуда, онде, где је бог поставио те своје законе, по којима све бива и по којима ваља радити. Лекар је учио те законе, те се по њима влада у своме послу, употребљујући према знању и потреби опет средства, што их природа и богодани разум човеку пружа. Онштује те законе и не ће се ни о који огрешити; тек гледа, да из њих болеснику хасни. Па је ли грех, поверити своје здравље човеку, који такоштује божје законе? Зар није то баш она „помоћ“, она „воља божја“, у коју се ми надамо? У тој помоћи нема чуда, ту је воља божја.

А како је с бабама, женама, бајалицама и врачарима? Оне обично веле за болесника да је „нагазио“, да је „уречен“, „прострељен“ и т. д. а лече баја-

њем (н. пр. сеченицом од сикире, јајетом, црим перетом), кађењем (на неурок, на неодолен-траву, на косу, на свитњак...), мазањем (вучјим и псећим лојем), трењем (гладном пљувачком, мокраћом, палцима у накрет...), подвезивањем (далак, стомак... дизањем (враг, наступ...) и другим разним начинима, а уз то увек нешто говоре и мисле, да без тога не може бити, а о томе и болесника увере. То су обично луде речи, а показују понајвише крајњу празноверу. И поједини дани и времена у месецу (млади петак, уштап, петак, среда, „врховни дан“) имају особитог значаја, као да је бог метнуо коју разлику у своје дане. Грозницу н. пр. лече овако: узму црвене вунице, те њоме измере трипут белу кучку од главе уз реп говорећи:

У наше кучке четири ноге и реп
Било моме (мојој) Н. лек.

Те онда вежу ту вуницу болеснику око врата. Натечене жлезде: У вече изађу на двориште, те гледе звезде, говорећи:

У вече п звезда и жлезда
У јутру ни звезда ни жлезда“,

а у јутру их тару гладном пљувачком и то редом свима претима, најпре палцем, какипутом итд.

Лишај мажу пухаром, говорећи:

„Лишај њива, пухар семе
Семе њиву затрло“

Далак свињском машићу, ал' само кад је месец у штапу, говорећи:

„Далак к'о маст
Растопи се к'о пласт“

Уз ма како бајање често говоре:

„Ова боља без имена,
Без оца се зачедила,

А без мајке породила.

Устук', ту ти места није.“

Таких бајалица има сијасет у нашем народу, па често их говори која баба подједнако за све болести. Ретко је да дају уз то какву траву, маст и т. д. што би могло помоћи, а и ако једају, онда се тај лек не мења, ма била која болест. Једна баба, један лек; једна бајалица за све болести и за сваку врсту појединих болести.

Све да се и може веровати, да је један лек за сваку бољу (што дакако не може бити), опет је лудо мислити, да за тај лек не би дознала наука и мудри људи за толико стотина година, а још луђе, да само бајање и без лека шта вреди. Ето, из тих неколико примера видите, да су бајалице безумље, луда реч, а ако правога лека тражиш, тражи га код најпоузданијег, код онога, који је свој век тиме провео и учио од других, који су опет свој век томе посветили, тражи га у лекара, који знаде, што су њих хиљаду потврдили и учили, а не у које бабе, која је можда случајем наишла на лек, излечила један пут и при извесним околностима, које она није ни опазила а ни разумела. Знај, да су болести веома разне, па баш и једнаке нису у свакога човека исте, већ се мењају по саставу, старости, по полу и т. д. — да ваља добро знати састав човечји, па и целе природе, а да можеш познати и лечити болести, да је често и сам лекар у неурелици, те или не може да сазна болест, или му није лека за њу; па ћеш доћи к себи, те увидети, да је заман надање у онога, који тек само има неколико будаластих речи и кашто коју траву.

(Свршиће се.)

ЛУЖИЧКИ СРБИ.

Има једна велика река што извире у северном крају краљевине Чешке, па тече кроз немачко царство и улива се у „немачко море“ близу вароши „Хамбург“, та се река зове српски „Лаба“ (немачки: Elbe.) Око те реке живили су некада скоро сами Славени, па су се по њој звали „полабски Славени.“

Но данас нема на њој тих Славена више, њих су поворили Немци, па су их и понемчили. Али је остало трага иза њих, јер има тамо још и данас села, што су још од њих остала. Та се села познају одмах по том, што су свуд унаоколо опкољена зидом, само је на једном месту у том зиду начињена капија, па се у село мора и ући и изаћи кроз њу. Куће су наређане изнутра све око зида, а на среди је велика пијаца, на пијаци је црква и школа. Осим тих села, има тамо још много славенских имена, јер поља, села, баре потоци и

мају још и сада славенска имена, само што су та имена изопачили Немци. Тако се некад звала варош Лајпциг „Липск“ од липе, па су тек у новије време начинили Немци од Липск — Лајпек, па после Лајпик и Лајпциг. Тако има више имена тамо. Има и један поток што се зове и данас још „ричка“ т. ј. речица. Али као што смо већ рекли, данас ту више не живе Славени већ чисти прави Немци. Само је на једном месту остала изван Чешке још мала гомила тако рећи шака Словена у грдној Немачкој, и то Пруској, око вароши Герца и Бреславе (Görlitz, Breslau) и у Саксонској око вароши Будешина (Bautzen).

Тај народић зову неки „Лужичанима,“ Немци их зову још и Вендима, а они сами себе зову Србима — „Serbja“. Ми Срби на југу зовемо их понајвише лужичким Србима.

Лужичких Срба има најмање од свију Славена, има их свега око 250.000; нема их дакле ни полак као што има нас Срба овде у Бачкој и Ванату.

Па они се међу собом још деле на горњо-лужичане и на дољно-лужичане. Али између њих није велика разлика, така од прилике као између Срба у војводини и Срба у Херцеговини или Старој Србији.

У Пруској има их много више него у Саксонској, јер тамо живе њих 200000 а овде само 50000.

Говор им је највише налик на чешки; а од нашег српског језика разликује се много већма него чешки, зато ће Србин тешко моћи разумети лужичана кад говори.

Немци као свугде тако и тамо мрзе на Славене, па су чинили а и данас чине све, што год могу да и то мало Славена сатру да и њих понемче. Зато их гони да у школама уче све на немачком језику, за учитеље им намећу Немце и свуда и сваком приликом чине им насиља и пакости.

Али лужичани се нададу ма да их је тако мало, јер што њих више муче и киње тим се они све више упињу да се одрже.

Но виде они и то, да се неће моћи одржати, ако се сами буду морали борити и одсад са Немцима, јер је Немаца превећ много а њих сваки дан све мање. Зато се јако уздају и ослањају на друге Славене — особито на оне што су им најближе а то су Чеси, и на оне што су најсилнији а то су Руси. У Чешкој у Прагу имају они своју учитељску школу. Тамо се уче њини младићи, и као изучени учитељи врате се у свој завичај. Али поред науке донесу они са собом из Прага и то, да се својим душманима одупиру у свакој прилици, па ма им њихов народ за сав тај труд немогао дати ништа више од коре тврда хлеба.

Да богме да се Немци а особито Пруска влада јако једи на те учитеље и ту школу у Прагу. Она је и летос наваљивала, да се та учитељска школа из Прага пренесе у коју праву немачку варош — али није се помогла.

Уз народ стоји тамо поред учитеља још и свештеништво и други учени родољуби.

Ови су се договорили па су и они основали „Матицу“ у Будешину као што је и ми имамо у Новом Саду. Осим тог издају они и један лист за народ што се зове „Лужичан“ — дају га врло јефтино, само да га што више њих могу држати.

Сада су подигли и своју штампарију, јер је до сад нису имали, а Немци су им били почели претити да им неће више штампати књиге и новине

на лужичком језику. Осим тога купили су за матицу своју једну лепу кућу у вароши Будешину у Саксонској краљевини.

Све то чине они драговољно. Народ своје вође потпомаже у свему јер добро стоји. Лужичани су вредан и доста штедљив народ. А и Руси су им у помоћи, јер им и поклањају и узајимају новаца на племените цели, дају им књиге, школују им младиће и т. д.

Но и Лужичани гледе да се приближе што више Русима, јер знају да им Руси могу најлакше помоћи. Тако су пре неколико година почели писати онаким словима као што и Руси и ми пишемо, а пре су писали само немачким и латинским. —

Народ је лужички леп крупан и повисок. Воје је смеђе. Већином раде своју земљу и од тог живе; врло су вредни и марљиви па зато и стоје већим делом врло добро. Жене су им здраве и окретне као и људи. Најлепши и најбољи саксонски су војници Лужичани, а најзравије и најбоље дојиље у Саксонској су Лужичанке. Нису здраво гостољубиви али су весели и живи. Њине су народне песме врло умилне и већином су шаљиве женске песме као што их има и у нашег народа. Песме те певају они обично уз свирку и то уз неку справу налик на гитар што је они зову гуслама (husle), и уз неку фрулу што је зову таракава.

Села и куће су врло чисте. Сваки бољи газда има у авлији напред са сваке стране по једну кућу, а остраг измеђ њих је амбар и гувно под кровом. Иза амбара је башта и место за ђубре. Кућа и све је ограђено тарабом.

Села су им обично мала дугачка, имају само један главан сокак и друм. На сред тог сокака је обично црква а спрам ње је школа. Иза села има обично једна велика бара. Сокаци су засађени дрвима, а по крајеви од сокака су начињене пећи где се пече хлеб, као што то има и код нас у Срему.

Одело је у Лужичана особито горњих Лужичана другачије него у Немаца. Но најчудније је то, да се они у жалости (кад им когед умре) облаче у беле хаљине и жене се покрију још по глави великим белим марамама. Невеста напротив обично је обучена у црно рухо. Жене су доста кицошкиње, радо се ките цвећем, тракама и перлама.

У гдекојим крајевима, а то је где је земља неродна, Лужичани радо пију, а ту хоће да пожеље и оно што је туђе, но то је само у неродној земљи и у највећој нужди, иначе су они свуда таки народ, да се могу подичити међу својом браћом, ма да их је мало. —

С. Н.

С А Н К Р А Љ Е В И Ћ А М А Р К А.

Који Србин није чуо за Краљевића Марка? Који не зна, да је дели-Марко најбољи јунак српски? Ко је бранио народ од Турчина, дин-душманина српског? ко укида свадбарину, коју је Арап међу Србима завео? А ко ће други него дели-Марко! Ко брани сиротињу против силеџија, ко се заузима за „правду бога истинога,“ ко је народу у свакој прилици и отац и мајка? А ко ће бити него дели-Марко!

У Марку Краљевићу је народ српски сам себе описао. Какав је Марко такав је и народ. Маркове врлине и народне су врлине. Маркове мане народне су мане. Као што је Марко јунак над јунацима, као што је он прешао Турчину на му служио: тако је и народ дуго се борио за слободу и за право своје противу Турака, па на послетку им подлегао, харач им плаћао и у војску њихову ишао....

А где је умро Краљевић Марко? Писци историје пишу, да је Марко погинуо у битци на Ровинама, која се била године 1394. између влашког војводе Мирчета и између Турака, у којој прилици је Марко на страни турској борио се. А како народ приповеда о смрти Марковој? Је ли по народној причи умро Краљевић Марко? Како може умрети онај, који је несамртан! Народ приповеда и верује, да Марко није умро, него је, када се била битка, коју напоменусмо, све у крви огрезнуло, сам се Марко са својим Шарцем спасао у неку пећину, ту је сабљу своју ударио у стену, Шарца је привезао, дао му дете-

лине, па је легао — спавати. У тој пећини још и сад Марко спава, сабља по мало излази из стене, а Шарац једе детелину. Кад сабља са свим изађе из стене, а Шарац поједе детелину, тада ће се пробудити Марко, па ће повести народу свети бојак за слободу.

Није ли у овој причи Марко слика и прилика народа српског? Као што над Марком н ма бољег јунака „од истока до запада,“ као што таки јунак по народном веровању не може умрети, него само чека згоду и прилику, да настави бојак противу душманина: тако и над српским народом нема бољег, јуначнијег народа, и он никад не може изумрети; он је истина за неко време малаксао, снага му је утрнула, као неки сан га је савладао, али ће после тога санка још крепчији, још јуначнији изаћи, и тешко ономе, противу кога он тада окоми своју бритку ђорду!...

Ову мисао казује слика „Сан Краљевића Марка.“ Марко санак борави, а око њега су посестримере виле. Једна се нагла над њиме, да види хоће ли се скоро пробудити; друга је подигла руку одбијајући ордушине од стене Маркове; трећа гледи у даљину, да види, је ли народ спреман, ако се Марко иза сна пробуди.

А сабља Маркова? Сабља Маркова ће скоро изаћи из стене. Марко ће се скоро пробудити. Је ли народ спреман, да пође за својим најбољим јунаком, да пође за делијом Марком?!...

Б У Д А Л И Н А Т А Л Е.

Гатка.

Био човек газда, па имао два сина, а та два сина толико се узношаху, да би човек помислио, е су сву мудрост кашиком поеркали. Нико им није раван нико паметнији од њих. Па не би им ни тога доста, него хоће да просе у краља девојку, која је објавила на све стране, да ће пружити своју руку ономе, који је надмудри и надговори.

Обојица се сад пуних осам дана спремаху за ту своју прасидбу, а то је било најдуже време што им преостаде. Они су већидотле много што шта знали, па и то много вреди. Један је знао на изузет цео латински речник и три године од неких новина, што су излазиле у њиховоме граду, могао је и с почетка и од натраг казати све по реду, како је ко хтео. Други је изучио закон о цеховима и знао је на памет, шта све треба да зна цехмајстор, а био је увезбан и у осталим политичним стварима! Осим тога је разумевао и ово: умео је извести на

нарамке разне руже и друго цвеће, био је права везиља.

— Ја ћу добити краљеву ћерку! повикао је и један и други у један мах, а отац шта ће и како ће, него даде свакоме по једног лепог коња. Онај што је знао на изузет речник и новине, доби вранца а онај други, што је изучио закон о цеховима, доби белца, па онда обојица намазаше жвала риљом машћу, еда би им била како ваља гинка.

Сва чељад стајала је доле на дворшћу и гледала их је, како се пењу на коње, а као из не-нада нађе се ту и трећи брат, јер стари газда имао је управо три сина, али нико није тога трећег хесанио међу осталу браћу, јер није био тако научен, као она двојица, за то су га обично и звали: Будалина Тале.

— Е, гле, гле; рече Будалина Тале, ако бог да? Та ви сте се баш налицкали, као да је ускрс!

— Идемо на двор краљев да избрљамо краљеву ћерку! Зар ти не знаш што је већ у целој земљи познато?

И онда му исприповедише, шта је све у ствари.

— Сто му врага! Па ево и мене с вама! повиче Будалина Тале, а браћа му се насмејаше и одјуреше на својим коњима.

— Татице! рече за тим Будалина Тале — дед' и мени једног коња. Врашку сам пасију добио, да се женим! Ако ме узме, узеоће ме, ако ме не узме, узеоћу ја њу — тек ћу је свакако добити!

— Окан' се Ђорави посла! рече отац. — Коња тине дам. Не знаш ни говорити, незнаш се ни довијати речима; твоја браћа, ох то су са свим друкчији момци!

— Добро, рече Будалина Тале, кад ми не дате коња ја ћу узети јарца, он је и онако само мој, а моћи ће ме и понети!

Како рече, тако и учини.

Узјаха јарца, притиште му пете у слабине, те као помаман одјури на друм. Хеј, хоп, дивота га је било погледати!

— Ево и мене с вама! повика Будалина Тале и певаше, колико га је, грло доносило.

Али браћа су му мирно јахала напред; ниједан од њих не збори ни речце, сваки премишља, како ће да удеси своје речи, јер што они реку, мора бити што особито.

— Хеј! повика опет Будалина Тале: — ево и мене с вама! Гле'те, шта сам нашао на путу!

И он им показа мртву врану, што ју је нашао на путу.

— Будало! рекоше му браћа, а ког ће ти врага та вранетна?

— Вранетина? ... Поклонићу је краљевој ћерци.

— Добро, ради како знаш! рекоше обојица, насмејаше се и одјездише даље.

— Хеј ... хоп! Ево и мене! Гле'те, шта сам сад нашао, то не можеш сваки дан наћи на друму!

И браћа се вратише натраг, да виде, шта је то сад опет могао наћи.

— Будало! рекоше му браћа, та то је нека дерна цокула, којој су горњи део одгризли. Хоћеш ли и то поклонити краљевој ћерци?

— Па за што не? одговори Будалина Тале, а браћа му се насмејаше и одјездише даље. Већ су прилично измакли пред њим.

— Хеј ... хоп! Ево и мене! повиче Будалина Тале. — Хохо, та то иде све боље за бољим! Та то је да полудиш!

— Шта си сад опет нашао! запиташе га браћа.

— Ох, одговори Будалина Тале, та то се не да ни рећи! Како ли ће се обрадовати краљева ћерка!

— Ни, рекоше му браћа, та то је само блато, на још љигаво блато.

— А да! одговори Будалина Тале, и то од најбоље сорте. Гле'те, не да се ни држати у руци, одмах се измигољи.

За тим нађуни џеп с отим љигом.

Браћа му сад одјуреше напред, те за то и стигоше пред градску капију пун сахат раније, него Будалина Тале. На капији су сви просиоци добили бројеве, одмах чим су се појавили, онда су их све поређали у редове, у сваки ред по шесторицу, али тако су их сабили једно уз друго, да нису могли мрднути рукама. А то је било са свим паметно, јер иначе би се покикали просиоци, само за то, што су неки стајали напред, а неки остраг.

Грдна светина се искупила око краљевог двора, неки су се понели и на прозоре, да виде, како ће краљева ћерка примати своје просиоце. Чим је који просилац ступио у сјајну дворану, одмах му језа стала реч у грлу, па ни беле да уме рећи.

— Не вреди ништа! рекла би на то краљева ћерка, на поље с њим!

На послетку дође ред на онога брата, који је цео речник знао на изуст, али сада од речника ни речи није знао, док је у реду са осталима стајао, све је заборавио. Патос му је под ногама крчао, а таваница беше из самих огледала, у њима је сам себе видео, како члови на глави, крај сваког прозора стајаху три писара и један натписар, и сваки је од њих бележио све, о чему се зборило, па су одмах носили у новине и штампали. Страховито је било, а уз то су још тако наложили нећ, да се сва усијала била.

— Овде је ужасна врућина, овде! рече просилац.

— А да! Мој отац нече данас петлиће! одговори краљева ћерка.

— Не ... и ни речи више. Није се ни надао, да ће она на тај начин говорити с њиме. Не умеде ништа рећи, и ако је хтео нешто досетљиво да одговори. — Не ...

— Не вреди ништа! рече краљева ћерка. На поље с њим!

И он мораде изићи на поље.

Сада ступи други брат у нутра.

— Овде је ужасна врућина! рече он.

— А да! Данас печемо петлиће! одговори краљева ћерка.

— Шта не ... шта? рече он, а писари забележише: шта не ... шта?

— Не вреди ништа! рече краљева ћерка. На поље с њим!

На то дође и Будалина Тале. Како је на јарцу дојездио, тако уђе и у дворану.

— Но та ту вам је врућина као у паклу! рече он.
— А да, ја печем данас овде петлиће! рече краљева ћерка.

— Па лепо! одговори Будалина Тале. — Онда ћу моћи ја још и своју врану ту испећи?

— Драге воље! одговори краљева ћерка. — Али имате ли што, у чему ћетепећи? Ја немам ни лонца ни тавице.

— Охо, имам ја и тога! рече Будалина Тале.
— Ево исправе — па извади цокулу и тури у њу врану.

— То је читав ручак, одговори краљева ћерка, само где ћемо добити још чорбе?

— Ево је у цепу! рече на то Будалина Тале.
— Толико имам да могу мало и просути!
На то успе мало љига на врану.

— То ми се допада! рече краљева ћерка. — Ти

бар умеш одговарати, умеш говорити и ти ћеш бити мој муж! Али знаш ли, да се свака реч, што је овде изговоримо, забележи, па се сутра штампа у новинама? Крај сваког прозора, као што видиш, седе три писара и стари натписар, а тај стари натписар је још најгори, јер не уме ништа да расуди!

То рече она, само да застраши Будалину Тала, А писари се наострешише и сваки од њих истресе кап мастила на патос.

— Дакле то су та господа! рече Будалина Тале
— Но, натписару ћу дати, што је најбоље; па изврну џепове и баци му љиг право у лице.

— То је красно! рече краљева ћерка. — Тако што не бих знала учинити; Али гледаћу да научим!

Будалина Тале постаде краљ, доби жену и круну, ми смо све ово исписали из тих писарских новина — а њима није баш много веровати!

Л И С Т А К.

НОВОСТИ У НОВОМЕ САДУ.

(Др. Милан Ђорђевић.) Милан Ђорђевић, доктор филозофије и професор новосадеке српске гимназије, који је од гоњења Мајтењијина у Београд се уклонио, обратио се одаице на председништво министарства у Пешта питајући, да ли му је слободно вратити се у Угарску, изјављујући уједно, да он није од војничке дужности, под коју као хонвид потпада, уклонио се. Од једног високог званичника добије најпоузванију вест, да председник министарства противу његовог повратка ништа нема. Ослањајући се на то, дође он са женом и децом у Н. Сад. Ту га кроз неко време нико није дарао, кад га уједанпут потпуковник Рапуи даде преко овдашње полиције у затвор ставити. Три четири дана пред божић дође налог од министарства, да се Милан има овде саслушати. Лицем први дан божића буде он одведен потпуковнику Рапуи и под испит врнут. Пошто га овај као војничког бегунца означаваше, то Милан одговори, да он није од војничке дужности уклонио се, него зато, што су га као грађанина гонили. Уједно изјави, да он никако ни по томе није бегунац, што је већ у четвртој години војничког службовања, дакле је резервиста, а и кад то не би био, није од муштрања уклањао се, јер није томе време било, и није за то ни позиван. Другога јануара о. г. буде Милан са седам војника у Сегедин отпућен, да тамошњем војничком суду предстане.

(Народно позориште) Наше народно позориште почело је овде 6. децембра ове године своје представе и досад су давана ова 23 комада: „Јелва руска сиротица“, мелодрам (дело у ком се говори и свира) у 2 радње; „Љубавно писмо“ шаљива игра у једној радњи; „Мило за драго“, шала у 1. радњи; „Шоља теја“ шаљива игра у 1 радњи; „Низ басера“, позоришна игра у 3 раздела с певањем; „Добросрећница“, позоришна игра у 5 чинова; „Циганин“ позоришна игра у 3 чина; „Граничари“, позоришна игра у 3 чина, с песмама; „Мамица“, шаљива игра у 3 чина; „Крштено писмо“, шаљива игра у 1 радњи; „Мушки метод и женска мајсторија“, шаљива игра у 1 радњи; „Чаша воде“ драма у 5 чинова; „Војнички бегунац“, позоришна игра у 3 чина; „Маркова сабља“, алегорија у два дела; „Сачурица и шубара“, изворна шаљива игра у 4 чина; „Дон Карлос“, драма у 5 чинова; „Пркос“, шаљива игра у 1 радњи; „Ноћ у очи нове године“, позоришна игра у 1 радњи; „Дона Дијана“, шаљива игра у 5 чинова; „Стари бака и његов син хусар“, позоришна игра у 3 чина; „Сеоска школа“, драма у 4 чина; „Гренгоар“, позоришна игра у 1. радњи; „Без женидбе“, шаљива игра у 1. чину.

Управа позоришна чини све и сва да свету нашем даде што више поуке и забаве, али при свем том се не полази позориште онако, како би желети било. Свет се наш тужи на рђаве године, па зар да прво почнемо одкидати од мезимчета свога, од народног позоришта? . . .

Поштованим предплатницима „Гласа Народа.“

Што се овај први број листа тако закаснио скоро у читаву недељу дана, узрок је што нам је запала хартија на путу, те је у ово зимње доба не могосмо пређе добити, а не хтедосмо лист са сликама да штампамо на дојакошњој лошијој хартији.

Одјако ће лист редовно излазити сваке суботе у подне, а недељом ујутру разнеће га овдашња пошта на све стране. Према томе моћи ће свако знати дан у који ваља да му лист стигне. Ми ћемо се крајње придржавати тачности.

„АДМИНИСТРАЦИЈА ГЛАСА НАРОДА.“

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА ОРГАНУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ“. — УРЕДНИК: Владан Арсенијевић.